

Ziņojums

**“Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja
darbību 2019. gadā”**

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka uzruna

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam 2019. gads bijis aktīvs, dinamisks un, skatoties vairāku gadu griezumā – rezultatīvs. Biroja darba rezultātus raksturo sasniegtais gan korupcijas apkarošanas, gan novēršanas jomā.

Korupcijas apkarošanas darbu 2019. gadā raksturo Biroja lietvedībā esoši vairāki apjomīgi un sarežģīti kriminālprocesi, tostarp kriminālprocesi, kuros iesaistītas ne vien Latvijas, bet arī ārvalstu fiziskās un juridiskās personas. Jāsaprot, ka šādu apjomīgu kriminālprocesa izmeklēšana prasa lielus laika un cilvēku resursus, tāpēc tās nevar izmeklēt pāris mēnešu laikā. Līdztekus pierādījumu nostiprināšanai, jāstrādā ar tiesiskās palīdzības lūgumiem, kas nereti būtiski paildzina izmeklēšanai nepieciešamo laiku. Turklāt, izpildot starptautisko organizāciju izteiktās rekomendācijas, 2019. gadā paralēli predikatīvam noziegumam Birojs analizē iespējamo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, veicot paralēlo finanšu izmeklēšanu visos Biroja kriminālprocesos. Bet darbs pavisam noteikti virzās uz priekšu un sabiedrībai šobrīd nav iemesla bažīties par izmeklēšanas darba rezultātu.

Šajā pārskata periodā sasniegts lielākais uzsākto kriminālprocesu skaits pēdējo 10 gadu laikā. Salīdzinot ar 2018. gadu, uzsākto kriminālprocesu skaits palielinājies par 24%. Būtiski pieaugot lietvedībā esošo kriminālprocesu skaitam, aktualizējas cilvēkresursu jautājums. Ātrāku rezultātu sasniegšana būtu iespējama, stiprinot Biroja kapacitāti, piesaistot augsti kvalificētus ekspertus, izmeklētājus, analītiķus un operatīvos darbiniekus, kā arī nodrošinot visiem Birojā nodarbinātajiem konkurētspējīgu atalgojumu.

Korupcijas novēršanas jomā pārskata gadā Biroja resursus koncentrējām korupcijas novēršanas darbam prioritārajās jomās, proti, publiskajos iepirkumos Eiropas Savienības finansētajos projektos, īpaši būvniecības nozarē un Latvijas lielākajās pašvaldībās. Tāpat pastiprināta uzmanība bija pievērsta politisko partiju finansēšanas kontrolei. Analizējot situāciju dažādās tautsaimniecības nozarēs, identificējām vairākas problēmas un uzsākām aktivitātes, lai mazinātu korupcijas riskus un arī sabiedrības toleranci pret korupciju.

Vēlos uzsvērt, ka augstu novērtēju 2019. gadā saņemto sabiedrības atbalstu Biroja darbam. Tieši iedzīvotāju aktīva iesaistīšanās, ziņojot par iespējamiem amatpersonu pārkāpumiem un sniedzot Birojam atbalstu publiskās telpas monitorēšanā priekšvēlēšanu periodā, sekmēja noziedzīgu nodarījumu atklāšanu. Birojs iespēju robežās cenšas sasniegt maksimāli lielāku auditoriju, tostarp organizējot izglītojošus pasākumus visā Latvijas teritorijā. Jau ceturto gadu pēc kārtas izglītotas vairāk nekā 5000 valsts amatpersonas. Jāatzīmē, ka 2019. gadā sabiedrības līdzdalība bija ar īpašu pievienoto vērtību – ievērojami uzlabojās iedzīvotāju sniegtās informācijas kvalitāte.

Šī gada pārskatā varat iepazīties ar Biroja apkopotajiem 2019. gada darbības rezultatīvajiem rādītājiem gan korupcijas novēršanas un apkarošanas virzienos, gan politisko organizāciju (partiju) finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrolē.

Lai atklātu un izmeklētu noziedzīgus nodarījumus, Biroja darbiniekiem ir jāizdara ļoti, ļoti liels darbs un to nav iespējams paveikt bez komandas sajūtas. Gribu pateikt milzīgu paldies visiem Biroja darbiniekiem par nerimstošo darbu spar 2019. gadā un novēlu arī turpmāk mums visiem strādāt kā vienotai komandai, apzinoties, ka Biroja darbs sniedz ieguldījumu valsts izaugsmes nodrošināšanā.

Pateicos sadarbības partneriem, partnerdienestiem gan Latvijā, gan arī ārvalstīs, un iedzīvotājiem par veiksmīgu sadarbību 2019. gadā un raugos uz produktīvu sadarbību nākotnē!

**Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieks
Jēkabs Straume**

Satura rādītājs

Biroja priekšnieka uzruna.....	2
1. Biroja darbības vispārīgais raksturojums un prioritātes	4
2. Biroja darbības rezultāti korupcijas novēršanā	6
2.1. Pretkorupcijas politikas plānošana.....	6
2.2. Starptautiskā sadarbība	8
2.3. Izglītošana un sabiedrības līdzdalība	9
3. Biroja darbības rezultāti korupcijas apkarošanā	12
3.1. Kriminālprocesuālā izmeklēšana	12
3.2. Valsts amatpersonu darbības kontrole	16
3.3. Politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole	18
4. Personālpolitika un iekšējā kontrole	21
5. Biroja darbības stratēģijas izpilde.....	23
6. Budžeta līdzekļu izlietojums.....	26

1. Biroja darbības vispārīgais raksturojums un prioritātes

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk – Birojs) ir tiešās pārvaldes iestāde, kas atrodas Ministru kabineta pārraudzībā un pilda Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteiktās funkcijas korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā, kā arī kontrolē politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildi un pārbauda, kā tiek ievēroti ierobežojumi priekšvēlēšanu aģitācijai, aģitācijai pirms tautas nobalsošanas, aģitācijai par likuma ierosināšanu un aģitācijai par Saeimas atsaukšanas ierosināšanu.

Biroja misija

“Mēs vērsamies pret korupciju ar likuma spēku un sabiedrības atbalstu, lai panāktu amatpersonām uzticētās varas godprātīgu izmantošanu valsts un sabiedrības interesēs”.

Biroja struktūra

Biroja priekšniekam ir pakļauti divi vietnieki – vietnieks izmeklēšanas darbību jautājumos, kura pārraudzībā ir kriminālprocesuālo izmeklēšanu pārvalde (divas izmeklēšanas nodaļas) un administratīvi procesuālo izmeklēšanu pārvalde (politisko organizāciju pārkāpumu izmeklēšanas nodaļa un administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļa); vietnieks operatīvo darbību jautājumos, kura pārraudzībā ir operatīvo darbību pārvalde un operatīvo darbību atbalsta pārvalde (divas operatīvo darbību nodaļas un divas operatīvo darbību atbalsta nodaļas). Biroja priekšniekam ir pakļauta stratēģiskā pārvalde (stratēģiskās komunikācijas, stratēģiskās analīzes, informācijas analīzes un politikas plānošanas nodaļa), kā arī atsevišķās nodaļas (lietvedības, juridiskā, finanšu, nodrošinājuma, iekšējās drošības un personāla vadības nodaļa)¹.

Biroja darbības prioritātes

Iepriekšējos pārskata periodos Birojs koncentrēja savus resursus, lai mazinātu valsts amatpersonu prettiesisku rīcību publiskajos iepirkumos un tiesu varas institūcijās, kā arī apkarojot politisko organizāciju (partiju) nelikumīgu finansēšanu. Balstoties uz mērķtiecīgas darbības rezultātā iegūto informāciju, Birojs secina, ka arī 2020. gadā minētajās jomās saglabāsies augsti korupcijas riski. 2020. gadā Birojs plānos savu darbību atbilstoši Biroja darbības stratēģijā 2020.–2022. gadam² izvirzītajām prioritātēm:

1. Mazināt valsts amatpersonu prettiesiskas rīcības iespējamību ar publiskas personas mantu un finanšu līdzekļiem, t.sk. identificēt un izskaust koruptīvus noziedzīgus nodarījumus publiskas personas institūcijās, veicot mērķtiecīgas darbības šādās prioritārajās jomās:

- 1.1. finanšu sektorā;
- 1.2. tiesu varas institūcijās;
- 1.3. veselības aprūpē;
- 1.4. publiskajos iepirkumos:
 - a) Eiropas Savienības finansētajos projektos;
 - b) būvniecības nozarē;
 - c) Latvijas lielākajās pašvaldībās;
 - d) Rail Baltica projektā;

2. Iespēju robežās katrā Biroja izmeklētajā kriminālprocesā veikt paralēlo finanšu izmeklēšanu, lai identificētu, arestētu un konfiscētu noziedzīgi iegūtus līdzekļus;

¹ Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja struktūras shēma: <https://www.knab.gov.lv/lv/knab/structure/>

² Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbības stratēģijas 2020.-2022. gadam 1.3. apakšpunkts.

3. Piemērojot jauno politisko organizāciju (partiju) finansēšanas modeli, pilnveidot politisko organizāciju (partiju) finansēšanas uzraudzību;

4. Stiprināt Biroja kapacitāti cilvēkresursu un materiālo resursu ziņā, uzlabojot un efektīvizējot Biroja analītiskās, operatīvās un izmeklēšanas spējas, novēršot un apkarojot koruptīvus noziedzīgus nodarījumus un kontrolējot Politisko partiju finansēšanas noteikumu izpildi.

Birojam ir plaša likumā noteiktā kompetence, kas prasa dažādu jomu augsti kvalificētu, pieredzējušu un zinošu speciālistu piesaisti. Lai efektīvi un kompleksi novērstu un apkarotu korupciju valstī, izglītotu sabiedrību un valsts amatpersonas, kontrolētu valsts amatpersonu darbību un uzraudzītu politisko organizāciju (partiju) finansēšanu un priekšvēlēšanu aģitāciju, viens no prioritāri risināmiem jautājumiem ir Biroja štata vietu un budžeta palielināšana. Izpildot Valdības rīcības plāna pasākumu Nr. 180.2³ palielināt Biroja finansējumu un štata vietu skaitu par 23 %, Birojs rosinās pārskatīt piešķirtā finansējuma apmēru un palielināt štata vietu skaitu par 33 amata vietām.

³ Ministru kabineta 2019. gada 7. maija rīkojums Nr. 210 "Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai" pasākums Nr. 180.2.

2. Biroja darbības rezultāti korupcijas novēršanā

Lai mazinātu korupcijas un interešu konfliktu, kā arī publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas riskus, Birojs izstrādā attīstības plānošanas dokumentu, informatīvo ziņojumu un tiesību aktu projektus, pastāvīgi veic tiesību aktu projektu un normatīvo aktu analīzi un sniedz priekšlikumus atbildīgajām institūcijām par grozījumu nepieciešamību normatīvajos aktos vai jaunu tiesību aktu projektu izstrādāšanu, kā arī koordinē attīstības plānošanas dokumentu izpildi korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā.

2.1. Pretkorupcijas politikas plānošana

Izpildot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteikto, Birojs pārskata periodā ir izstrādājis vairākus attīstības plānošanas dokumentus, informatīvos ziņojumus un tiesību aktu projektus.

2019. gadā Birojs, lai īstenotu nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēmas plānu, tostarp, izvērtējot pastāvošo administratīvo pārkāpumu turpmāku saglabāšanu administratīvo pārkāpumu sistēmā, ir izstrādājis četrus likumprojektus:

1. likumprojekts “Grozījums likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” (pārstrādāts 2017. gada projekts (VSS-66); pieņemts Ministru kabineta 28.01.2020 sēdē);
2. likumprojekts “Grozījumi likumā “Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu”” (pieņemts Ministru kabineta 10.12.2019. sēdē; 13. Saeimas likumprojekta Nr: 529/Lp13);
3. likumprojekts “Grozījumi Priekšvēlēšanu aģitācijas likumā” (pieņemts Ministru kabineta 10.12.2019. sēdē; 13. Saeimas likumprojekta Nr: 528/Lp13);
4. likumprojekts “Grozījumi Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā” (izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē 19.12.2019., VSS-1238).

Savukārt, nodrošinot politisko organizāciju finansiālās darbības atklātumu, likumību un atbilstību parlamentārās demokrātijas sistēmai, pilnveidojot politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas uzraudzību, tādējādi atvieglojot politiskajām organizācijām (partijām) dokumentu iesniegšanu Birojā, vienlaikus uzlabojot politisko organizāciju (partiju) iesniegtās informācijas par savu finansiālo darbību izmantošanu dažādos griezumos, kā arī šīs informācijas apstrādes un publicēšanas procesu, Birojs ir izstrādājis:

5. Ministru kabineta 2019. gada 10. septembra noteikums Nr. 417 “Politisko organizāciju (partiju) informācijas par iestāšanās naudām, biedru naudām, dāvinājumiem (ziedojumiem), vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju un gada pārskatu iesniegšanas un publicēšanas noteikumi”.

Ņemot vērā spēkā esošo normatīvo aktu izvērtējumu, Birojs pēc savas iniciatīvas ir izstrādājis trīs normatīvo aktu projektus:

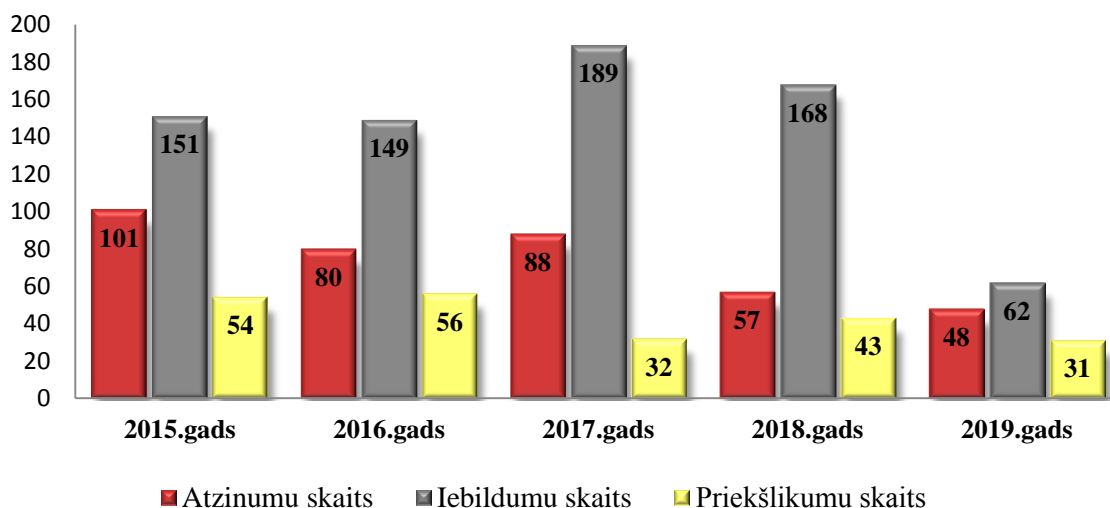
6. likumprojektu “Grozījumi likumā “Par pašvaldībām”” (ar Biroja 21.10.2019. vēstuli Nr. 1/5833 nosūtīts viedokļa sniegšanai Finanšu ministrijai, Valsts kontrolei, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, Tieslietu ministrijai), ar mērķi noteikt pašvaldībai publiski pieejamajā gada pārskatā ietvert arī informāciju par: biedrībām, arodbiedrībām, nodibinājumiem un reliģiskajām organizācijām piešķirtajiem finanšu

līdzekļiem, norādot informāciju par katram finanšu līdzekļu piešķirumam veikto lietderības izvērtēšanas kārtību, katra finanšu līdzekļu piešķiruma mērķi, kā arī informāciju par veiktajiem piešķirto finanšu līdzekļu izlietošanas likumības un lietderības izvērtējumiem un to rezultātiem;

7. likumprojektu “Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību” (ar Biroja 21.10.2019. vēstuli Nr. 1/5833 nosūtīts viedokļa sniegšanai Finanšu ministrijai, Valsts kontrolei, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, Tieslietu ministrijai) paredzot, ka Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā pašvaldība piešķir pašvaldību budžetu līdzekļus privātpersonām un uzrauga piešķirto līdzekļu izlietojumu;
8. likumprojektu “Grozījums likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” (iesniegts Valsts kancelejā 22.01.2020. ar pavadvēstuli Nr. 1/393 izskatīšanai Ministru kabineta sēdē), kas paredz pašvaldības domes priekšsēdētājam un viņa vietniekam, kā arī noteikt ierobežojumu saņemt atalgojumu par amatu, ko tas ieņem biedrībā, nodibinājumā vai sociālajā uzņēmumā.

Papildus 2019. gadā Birojs izstrādāja Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņu 2015.–2020. gadam īstenošanas starpposma novērtējumu par laikposmu no 2015. gada līdz 2018. gadam un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja stratēģiju 2020.–2022. gadam.

Pārskata periodā Birojs ir veicis iespējamo korupcijas risku analīzi 1267 Valsts sekretāru sanāksmei pieteiktajos tiesību aktu projektos. Atbilstoši risku analīzē konstatētajam, Birojs ir sniedzis 48 pirmreizējos atzinumus par ministriju sagatavotajiem tiesību aktu projektiem, tai skaitā saskaņošanai (bez izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē) saņemtajiem projektiem, izsakot 41 iebildumu, kā arī 27 priekšlikumus. Papildus 2019. gadā Birojs ir sniedzis atzinumus par 56 tiesību aktu projektiem, kas saņemti atkārtotai elektroniskai saskaņošanai, izsakot 21 iebildumu un 4 priekšlikumus (skat. 2. attēlu).

2. attēls. Biroja sniegto atzinumu, iebildumu un priekšlikumu skaits par tiesību aktu projektiem

2019. gadā Birojs ir analizējis un sniedzis atzinumus par tiesību aktu projektiem Biroja darbības stratēģijā 2018.–2019. gadam izvirzītajās prioritārajās jomās.

2.2. Starptautiskā sadarbība

Pārskata periodā Birojs kā vadošā pretkorupcijas iestāde nodrošināja līdzdalību dažādos starptautisko organizāciju pasākumos, kā arī pildīja Eiropas Padomes līguma “Par Pretkorupcijas starpvalstu grupas nodibināšanu” (turpmāk – GRECO) saistības, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) Konvencijas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos saistības, Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas saistības, kā arī līdzdarbojās Eiropas Padomes noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komitejas “Moneyval” izteikto rekomendāciju izpildē un piedalījās aktivitātēs, kas saistītas ar Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības pasākumiem.

Pārskata periodā Birojs turpināja OECD Kukuļošanas apkarošanas darba grupas 2.fāzes novērtējumā izteikto rekomendāciju izpildi, piedaloties Finanšu ministrijas organizētajās sēdēs par likumprojektu “Grozījumi Revīzijas pakalpojumu likumā”, kas paredz, ka turpmāk kriminālprocesa ietvaros no zvērīnātiem revidentiem varēs pieprasīt ziņas un paskaidrojumus, kā arī nopratināt viņus kā lieciniekus par faktiem, kas viņiem kļuvuši zināmi, sniedzot profesionālos pakalpojumus. Minētais likumprojekts 2019.gadā izskatīts Saeimā 1.lasījumā, Birojs piedalījās likumprojekta izstrādē un izteica priekšlikumus.

2019.gadā OECD Kukuļošanas apkarošanas darba grupa sagatavoja Latvijas 3.fāzes novērtējumu, kurā novērtēja progresu pārrobežu kukuļošanas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas atklāšanā un izmeklēšanā, valstij nepiemērojot pastiprinātu uzraudzības mehānismu. Tomēr Latvijai jāturpina risku mazināšanas pasākumi un efektīvu reformu ieviešana gan likumdošanā, gan praksē. Birojs iesaistījās novērtējuma procesā, sagatavojot atbildes pašnovērtējuma anketai, sniedzot precizējumus un komentārus sagatavotajiem ziņojuma projektiem, kā arī piedalījās ziņojuma izskatīšanā un pieņemšanā.

3.fāzes novērtējuma ziņojumā ir izteiktas 44 rekomendācijas, no kurām Birojam būtiskākās ir pietiekamu resursu piešķiršana un zināšanu nostiprināšana izmeklēšanas iestādēm, īpaši darbā ar ārvalstu kukuļošanas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanu, kā arī ciešāka sadarbība starp tiesībsargājošajām institūcijām, īpaši sarežģītu ekonomisko noziegumu izmeklēšanā. Nākamā atskaite par rekomendāciju izpildi ir noteikta 2021.gadā.

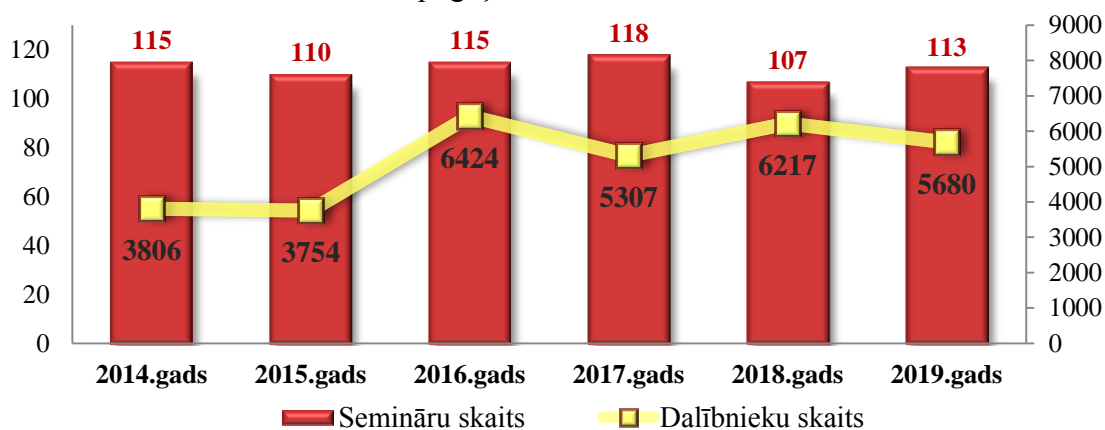
2018.gadā GRECO pieņēma piektās novērtēšanas kārtas ziņojumu par Latviju. GRECO piektajā novērtēšanas kārtā jāpilda Eiropas Padomes prasības korupcijas novēršanas un godprātības veicināšanas jomā attiecībā uz valsts izpildvaras augstākajām amatpersonām un tiesībsargājošajām iestādēm. Kopumā Latvija saņēma 17 rekomendācijas, no kurām 10 attiecas uz izpildvaras augstākajām amatpersonām, savukārt 7 attiecas uz Valsts policijas un Valsts robežsardzes darbu.

Pārskata periodā Birojs turpināja GRECO piektajā novērtēšanas kārtā izteikto rekomendāciju izpildi, sadarbojoties ar Valsts kanceleju, lai sekmētu interešu konfliktu pārvaldības sistēmas izveidi neatalgotiem ministru ārštata konsultatīvajiem darbiniekiem un padomniekiem. Tāpat Birojs aktualizēja un apstiprināja vadlīnijas par gada plānā iekļaujamo pārbaudāmo valsts amatpersonu noteikšanu, kuru piemērošanu Biroja kompetences ietvaros uzsāka 2019. gadā.

2.3. Izglītošana un sabiedrības līdzdalība

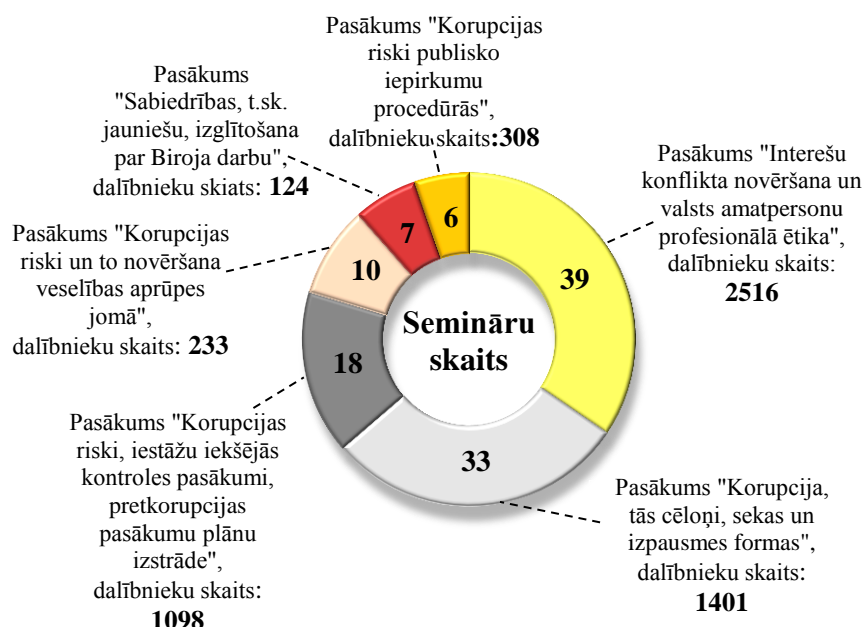
Valsts amatpersonu un sabiedrības izglītošana

2019. gadā par pretkorupcijas, interešu konflikta novēršanas, publiskās pārvaldes ētikas, iekšējās kontroles korupcijas risku novēršanas un pretkorupcijas pasākumu plānu izstrādes jautājumiem Biroja amatpersonas organizēja un vadīja 113 seminārus ar kopējo dalībnieku skaitu – 5680 dalībnieki. Biroja izglītošanas semināros piedalījās valsts amatpersonas un darbinieki, tajā skaitā civildienesta ierēdņi, iestāžu vadītāji un vietnieki, pašvaldību domju priekšsēdētāji un vietnieki, izpilddirektori, pagasta pārvalžu vadītāji, deputāti, iepirkumu komisiju locekļi, ārvalstu studenti un uzņēmēji. Biroja izglītošanas pasākumu un dalībnieku skaits ir atspoguļots 3. attēlā.

3. attēls. Izglītošanas pasākumu un dalībnieku skaits

Detalizēts sadalījums pēc izglītošanas pasākumu veidiem ir atspoguļots 4. attēlā.

4. attēls. Izglītošanas pasākumu sadalījums

Pārskata periodā turpināta valsts amatpersonu un publiskas personas institūciju darbinieku zināšanu testēšana par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem. Zināšanu testēšana uzsākta ne tikai ar mērķi noteikt amatpersonu zināšanu līmeni par pretkorupcijas jautājumiem un identificēt zināšanu vājās puses, bet arī mērīt un analizēt, kā gadu laikā mainās mērķauditorijas zināšanas, un noteikt prioritārās izglītojamo amatpersonu

auditorijas. Kopumā veikta 628 personu zināšanu testēšana, kā rezultātā secināts, ka pārskata periodā amatpersonu un publiskas personas institūciju darbinieku zināšanas par interešu konflikta un pretkorupcijas jautājumiem ir vērtējamās kā labas, jo vidēji testētās personas atbildējušas pareizi uz 87% (2018. gadā – 86%) jautājumu. Mazāk par 60% pareizo atbilžu snieguši tikai 1,11% testēto personu.

Viens no Biroja prioritārajiem pasākumiem izglītošanas jomā ir darbs ar jauniešiem un studentiem. Pārskata periodā uzsākta sadarbība ar nodibinājumu „Public Administration Competence Development”, kā rezultātā Biroja konferenču zālē organizētas 3 karjeras nodarbības “Darbs valsts pārvaldē – varbūt tas ir mans ceļš?”, iepazīstinot 80 jauniešus ar Biroja kompetenci. Sadarbībā ar Latvijas Universitāti organizēta Biroja pārstāvju tikšanās ar Juridiskās fakultātes studentiem ar mērķi iepazīstināt ar Biroja darbu un aicināt izvērtēt karjeras veidošanu Birojā. Uzsākta sadarbība ar Latvijas Mākslas akadēmiju, kā rezultātā Dizaina nodaļas studenti izstrādā Biroja Zīmola grāmatu un formas tērpu dizainu.

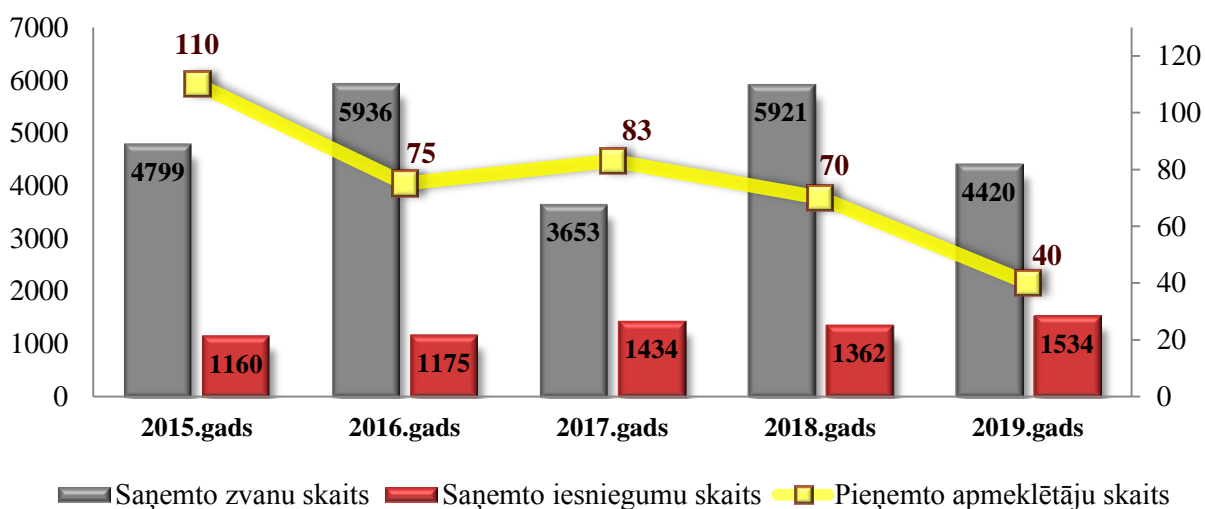
Birojs kā Valsts administrācijas skolas īstenotā Eiropas struktūrfondu projekta “Valsts pārvaldes cilvēkresursu profesionālā pilnveide korupcijas novēršanas un ēnu ekonomikas mazināšanas jomā” sadarbības partneris 2019. gadā sniedza viedokli par mācību saturu, kā arī piedalījās e-mācību kursu “Korupcijas novēršana” un “Ētika” satura izstrādē.

2019. gadā Biroja priekšnieks uzstājās Fonda atvērtai sabiedrībai “DOTS”, Swedbank, reklāmas aģentūras “Armadillo”, komunikācijas vadības aģentūras “Deep White”, Cēsu novada pašvaldības un British Council rīkotajā Sarunu festivālā “LAMPA”, diskutējot par jautājumu, vai valstij var būt noslēpumi no sabiedrības.

Informējot sabiedrību par korupcijas attīstības tendencēm, atklātajiem korupcijas gadījumiem, kā arī par pasākumiem korupcijas novēršanā un apkarošanā, pārskata periodā Birojs sagatavojis 90 paziņojumus plašsaziņas līdzekļiem, veicis 164 ierakstus sociālo tīklu kontos un publicējis 67 informatīvos un vizuālos materiālus.

Birojā saņemto zvanu un iesniegumu skaits

Pārskata periodā Biroja lietvedībā kopā saņemti 1534 privātpersonu iesniegumi, no kuriem 1319 iesniegumi ir no fiziskām personām (tajā skaitā anonīmi) un 215 iesniegumi no juridiskām personām. Birojā 2019. gadā pieņemti un uzklausti 40 apmeklētāji. Birojā saņemto iesniegumu un pieņemto apmeklētāju skaits atspoguļots 5. attēlā.

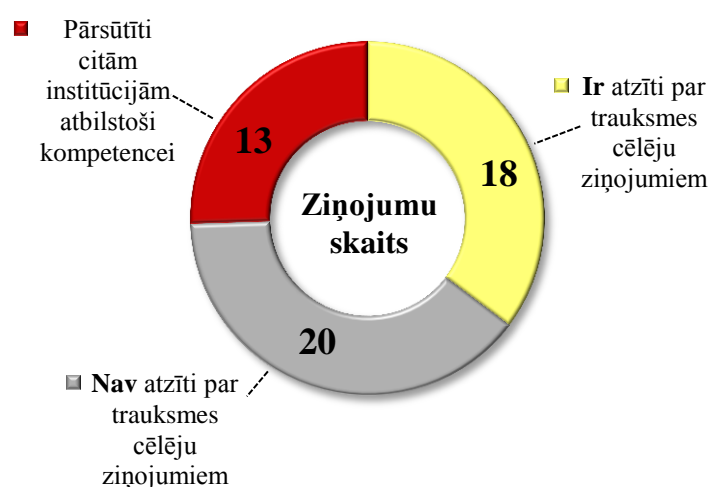

5. attēls. Sabiedrības līdzdalība

Birojā uz tālruņu numuru 67356161 un bezmaksas uzticības tālruni 80002070 pārskata gadā kopā saņemti 4420 zvani. Salīdzinājumā ar 2018. gadu, pērn par 25% samazinājās Birojā saņemto zvanu skaits, tomēr par 13% pieauga Birojā saņemto iesniegumu skaits. 2019. gadā, zvanot uz anonīmo uzticības tālruņa numuru, iedzīvotāji visbiežāk informēja par iespējamiem valsts amatpersonu izdarītajiem pārkāpumiem un noziedzīgiem nodarījumiem.

Ievērojot iedzīvotāju aktivitāti, Birojs veicis mobilās lietotnes “Ziņo KNAB!” funkcionālo pilnveidi, pielāgojot lietotni ziņošanai par visiem Biroja kompetencē esošajiem pārkāpumiem vai noziedzīgajiem nodarījumiem. Pārskata gadā Birojā ar minētās aplikācijas starpniecību ir saņemti 119 ziņojumi par iespējamiem priekšvēlēšanu aģitācijas pārkāpumiem, Interesu konflikta novēršanas likuma pārkāpumiem, kā arī noziedzīgiem nodarījumiem.

2019. gada 1. maijā stājās spēkā Trauksmes celšanas likums. Birojs ir viena no kompetentajām iestādēm, kurai trauksmes cēlējs var ziņot par iespējamo noziedzīgo nodarījumu vai likumpārkāpumu. 2019. gadā Birojā saņemts 51 ziņojums (skat. 6. attēlu).

5. attēls. Saņemto ziņojumu virzība Trauksmes celšanas likuma izpratnē

Sabiedriskās konsultatīvās padomes darbība

Biroja Sabiedriskā konsultatīvā padome (turpmāk – Padome) ir izveidota, lai nodrošinātu sabiedrības pārstāvju līdzdalību korupcijas novēršanas politikas veidošanā, īstenošanā un sabiedrības izglītošanā. Padomes uzdevums ir veicināt Biroja saikni ar sabiedrību, sniedzot rekomendācijas par aktuālajiem jautājumiem.

Padome 2019. gadā sanāca uz divām sēdēm, kuru darba kārtībā bija virkne ar Birojam darbā nozīmīgiem jautājumiem, tajā skaitā par līdzšinējo Biroja un Padomes sadarbību un tās iespējamo pilnveidošanu, veicot grozījumus pašreizējā Padomes nolikumā. Biroja pārstāvji Padomi iepazīstināja ar Biroja 2018. gada darbības rezultātiem un prioritātēm 2019. gadā. Liela uzmanība veltīta Eiropas Parlamenta vēlēšanām, tostarp diskutēts par valsts budžeta finansējuma palielināšanu politiskajām organizācijām (partijām). Padomes sēdē Biroja pārstāvji informēja par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņu 2015.–2020. gadam īstenošanas starposma ziņojuma izstrādes gaitu, vienlaikus informējot par Biroja darbības stratēģijas 2020.–2022. gadam izstrādes gaitu. Padomes sēdes dalībnieki nonāca pie kopēja secinājuma, ka sadarbības attīstība jāturpina gan iespēju robežās biežāk organizējot SKP sēdes, gan veidojot darba grupas, kuru ietvaros ekspertu lokā detalizētāk pārrunātu dažādus jautājumus.

3. Biroja darbības rezultāti korupcijas apkarošanā

Atbilstoši Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteiktajam Birojs sauc valsts amatpersonas pie administratīvās atbildības un piemēro sodus par administratīvajiem pārkāpumiem korupcijas novēršanas jomā, savukārt, lai apkarotu politisko organizāciju (partiju) nelikumīgu finansēšanu, kā arī noziedzīgus nodarījumus valsts institūciju dienestā, kas ir saistīti ar korupciju, Birojs veic operatīvo darbību, resoriskās pārbaudes un kriminālprocesuālās darbības, kā arī sniedz palīdzību ārvalstīm procesuālo darbību veikšanā, ja tās ir saistītas ar korupcijas izmeklēšanu.

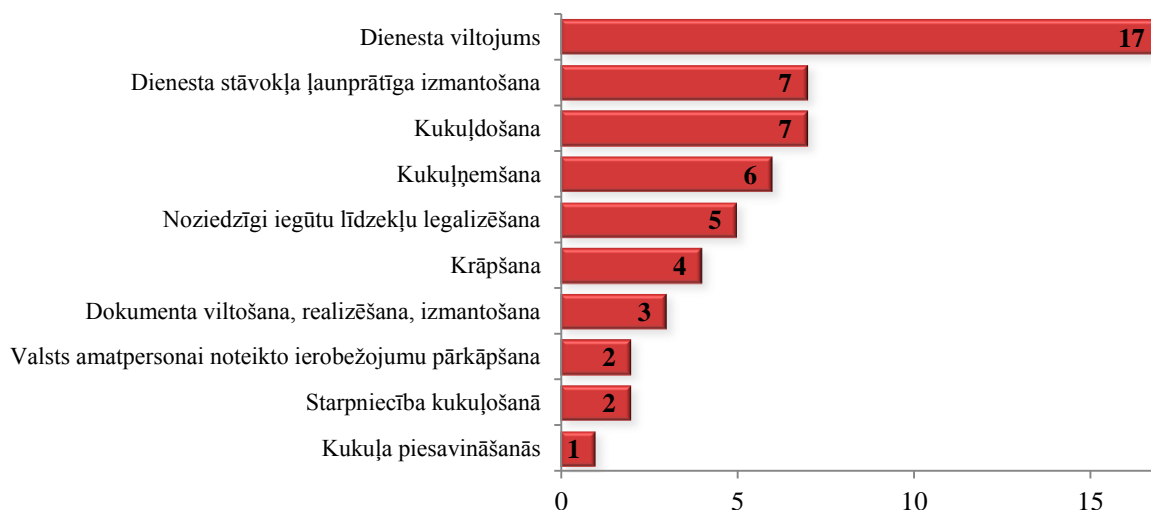
Ziņojums par operatīvās darbības rezultātiem (pārskats par operatīvās darbības rezultātiem un to raksturojošiem statistikas datiem) iesniegts Ministru kabinetā atbilstoši Ministru kabineta 2007. gada 12. jūnija instrukcijai Nr. 10 “Kārtība, kādā Ministru kabinets kontrolē operatīvās darbības subjektu uzdevumu izpildi” un ir klasificēts. Ievērojot Ministru kabineta 2016. gada 16. augusta noteikumu Nr. 537 “Noteikumi par informāciju, kas iekļaujama ziņojumā, kuru Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs sniedz Ministru kabinetam un Saeimai” 2.5.2. apakšpunktu, šo informāciju Birojs iesniedza Saeimai atsevišķā dokumentā.

3.1. Kriminālprocesuālā izmeklēšana

Birojs 2019. gadā uzsāka 47 kriminālprocesus, no kuriem 30 uzsākti pēc Operatīvo darbību pārvaldes sniegtās informācijas, pieci izdalīti no lietvedībā esošajiem kriminālprocesiem, divi kriminālprocesi uzsākti pēc Administratīvi procesuālo izmeklēšanu pārvaldes ziņojumiem un viens kriminālprocess – pēc Stratēģiskās pārvaldes ziņojuma. Turklāt Birojs uzsācis divus kriminālprocesus par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu juridiskajai personai. Salīdzinājumā ar 2018. gadu Birojs 2019. gadā uzsāka par 23,7% jeb par 9 kriminālprocesiem vairāk. Uzsākto kriminālprocesu skaits 2019. gadā bijis lielākais pēdējo 10 gadu laikā, kas skaidrojams ar Biroja amatpersonu proaktīvu rīcību noziedzīgu nodarījumu atklāšanā un informācijas analīzes jomā. Turklāt, pieaugot uzticības līmenim Birojam, sabiedrība sniedz ievērojami lielāku un saturā pilnīgāku informācijas apjomu par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem.

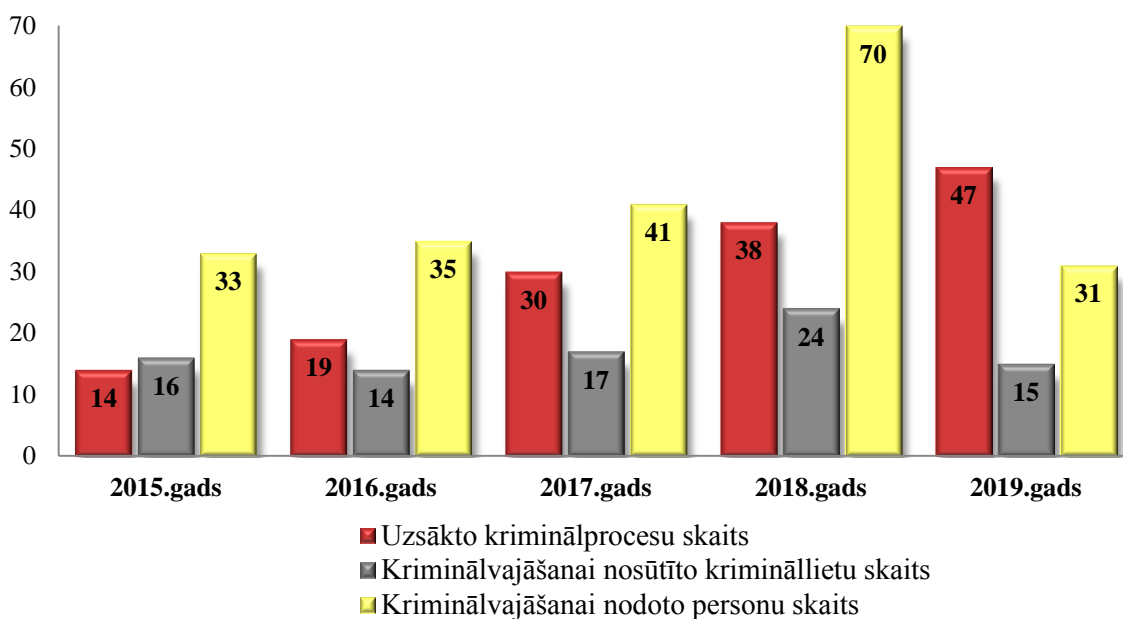
Pārskata periodā visvairāk kriminālprocesu uzsākts saistībā ar prettiesisku rīcību ar publiskas personas mantu vai finanšu līdzekļiem, publisko iepirkumu rīkošanu, rīcību būvniecības procesā, tiesībsardzības iestāžu funkciju īstenošanu, kā arī uzraudzības un kontroles funkciju veikšanu. Secināms, ka 2019. gadā augsti korupcijas riski saglabājās publisko iepirkumu jomā, vienlaikus ievērojami vairāk kriminālprocesu uzsākts par iespējamu prettiesisku rīcību ar publiskas personas mantu vai finanšu līdzekļiem. Nemainīgi korupcijas riski, kas vērtējami kā paaugstināti, ir institūcijās, kurām deleģēts veikt kontroles, uzraudzības un sodīšanas funkcijas.

Pārskata periodā visvairāk kriminālprocesu uzsākts par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem kā dienesta viltojums, kukuļdošana, kukuļņemšana, dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kā arī saglabājas pagājušajā gadā identificētā tendence par pieaugušu skaitu kriminālprocesu, kuri uzsākti par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu (skat. 6. attēlu).

6. attēls. Izmeklējamie noziedzīgie nodarījumi uzsāktajos kriminālprocesos

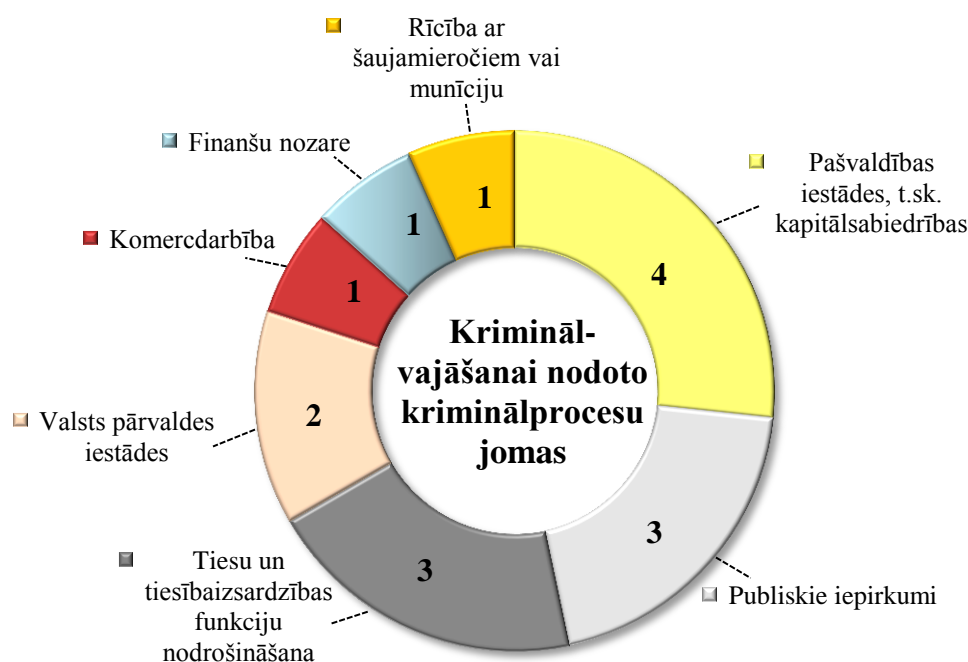
2019. gadā kriminālvajāšanas uzsākšanai prokuratūras iestādēm Birojs nosūtīja 15 kriminālprocesus pret 31 personu (skat. 7. attēlu), savukārt 15 Biroja lietvedībā esoši kriminālprocesi izbeigti.

7. attēls. Uzsākto kriminālprocesu, kriminālvajāšanai nosūtīto kriminālprocesu un personu skaits

Pagājušajā gadā rosināts saukt pie kriminālatbildības vidēji 2 personas katrā Biroja izmeklētajā kriminālprocesā, kas norāda uz to, ka koruptīva noziedzīga nodarījuma plānošanā un izdarīšanā bieži līdzdarbojas un iesaistās vairāk kā viena persona.

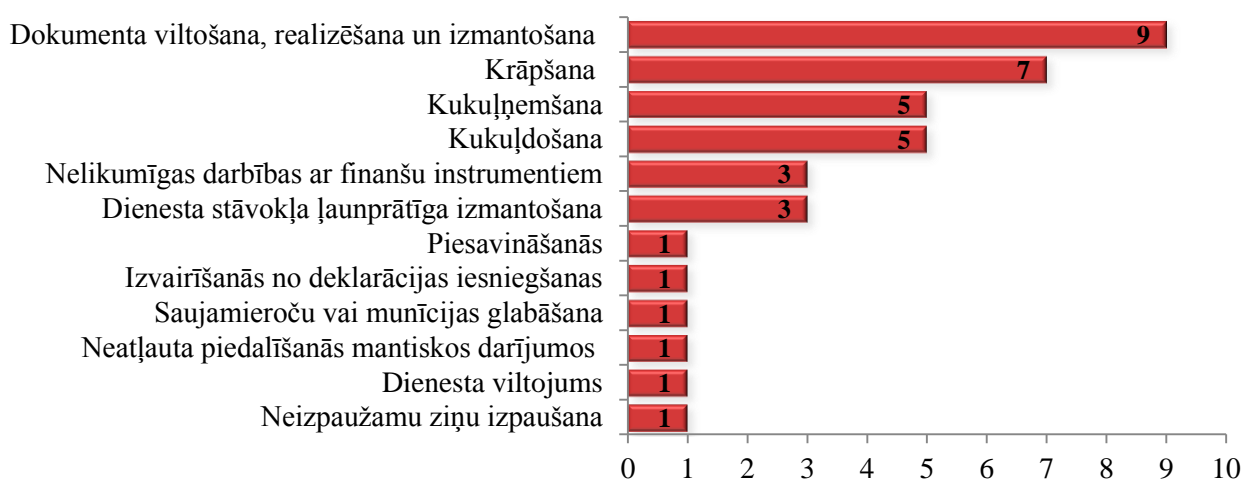
Pārskata periodā kriminālvajāšanas uzsākšanai visbiežāk nosūtīti tādi kriminālprocesi, kuros izmeklētas noziedzīgas darbības pašvaldības iestādēs (t.sk. pašvaldību kapitālsabiedrībās), tiesu un tiesībsardzības iestāžu funkciju nodrošināšanas, publisko iepirkumu, kā arī valsts pārvaldes iestāžu darbības jomā. Koruptīvas darbības veiktas arī finanšu nozarē un komercdarbībā, kā arī kriminālprocesa izmeklēšanas ietvaros konstatēti noziedzīgi nodarījumi, kas saistīti ar šaujamoču un munīcijas aprites jomu (skat. 8. attēlu).

8. attēls. Kriminālvajāšanai nosūtīto kriminālprocesu sadalījums pēc jomām

Lielākā daļa pērn kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto kriminālprocesu (80%) uzsākti 2018. un 2019. gadā, kas norāda uz Biroja spējām efektīvi un samērīgā laikposmā veikt izmeklēšanu par iespējamiem koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem. No 2019. gadā uzsāktajiem 47 kriminālprocesi pārskata periodā septiņi kriminālprocesi nosūtīti prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai, no kuriem četri kriminālprocesi nosūtīti tiesai un viens – iztiesāts. Pārskata periodā kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto kriminālprocesu vidējais izmeklēšanas ilgums Birojā bija 9 mēneši.

Visvairāk personu 2019. gadā rosināts saukt pie kriminālatbildības par dokumentu viltošanu un viltotu dokumentu izmantošanu, kā arī krāpšanu, kukuļdošanu un kukuļņemšanu (skat. 9. attēlu).

9. attēls. Kriminālvajāšanai nosūtīto personu skaits pēc noziedzīga nodarījuma veida

Vienā no Biroja 2019. gadā uzsāktajiem kriminālprocesi nedēļas laikā pabeigta izmeklēšana un kriminālprocess nosūtīts prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai par kukuļdošanu. Divas nedēļas vēlāk prokuratūra kriminālprocesu nosūtīja tiesai un divus

mēnešu vēlāk tiesa piesprieda sodu – piespiedu darbs 200 stundu apmērā ar papildsodu – tiesību ierobežošana (transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšana uz 1 gadu un 9 mēnešiem). Kriminālprocesa virzība no tā uzsākšanas brīža līdz iztiesāšanai ilga četrus mēnešus, kas norāda uz to, ka samērā vienkāršus kriminālprocesus Birojs var izmeklēt un tiesas iztiesāt salīdzinoši īsos termiņos.

2019. gadā kriminālvajāšanai nosūtīto būtiskāko Biroja kriminālprocesu apraksti apkopoti 1. tabulā.

1. tabula. Būtiskākie kriminālvajāšanai nosūtītie kriminālprocesi

Lieta Nr.1.
AS “Centrāltirgus” amatpersona ar divu fizisku personu līdzdalību sistemātiski pieprasīja un pieņēma kukuļus no tirgotājiem kopsummā 6435,00 euro apmērā. Izvērtējot iegūtos pierādījumus, Birojs rosināja uzsākt kriminālvajāšanu pret vienu personu par kukuļņemšanu un kukuļņemšanas mēģinājumu un pret divām personām par atbalstīšanu kukuļņemšanā un kukuļņemšanas mēģinājumā.
Lieta Nr.2.
Fiziska persona, sazinoties ar juridiskās personas pārstāvi, par 100 000,00 euro atlīdzību piedāvāja palīdzēt samazināt juridiskai personai Valsts ieņēmumu dienesta uzrēķināto nodokļu parādu no 1 600 000,00 euro uz 160 000,00 euro (vēlāk mainot summu uz 330 000,00 euro). Fiziska persona radīja šķietamību, ka pieprasītos 100 000,00 euro paredzēts nodot Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonai. Birojs sākotnēji uzsāka kriminālprocesu par iespējamu kukuļa pieprasīšanu, bet izmeklēšanas gaitā, izvērtējot iegūtos pierādījumus, pārkvalificēja par krāpšanas mēģinājumu un rosināja sākt kriminālvajāšanu pret vienu personu par krāpšanas mēģinājumu.
Lieta Nr.3.
Fiziska persona Bankas pārstāvim pieprasīja summu 15% (97 375 800,00 euro) apmērā no Bankas aktīviem tālākai nodošanai Finanšu un kapitāla tirgus komisijas amatpersonām, lai Bankas likvidācijas procesā nodrošinātu tās izvēlēta likvidatora apstiprināšanu. Fiziskā persona radīja šķietamību, ka viņai ir pieejama informācija no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas. Birojs sākotnēji uzsāka kriminālprocesu par iespējamu kukuļa pieprasīšanu, bet izmeklēšanas gaitā, izvērtējot iegūtos pierādījumus, pārkvalificēja par krāpšanas mēģinājumu un rosināja sākt kriminālvajāšanu pret vienu personu par krāpšanas mēģinājumu.
Lieta Nr.4.
Daugavpils pilsētas domes amatpersona no Fiziskas personas pieprasīja kukuli ne mazāk kā 10 000,00 euro apmērā, par to, ka Daugavpils pilsētas iepirkumā par uzvarētāju atzīts Fiziskās personas Uzņēmums un ar to noslēgts līgums, savukārt Fiziskā persona Daugavpils domes amatpersonai apsolīja samaksāt pieprasīto kukuli ne mazāk kā 10 000,00 euro apmērā. Izvērtējot iegūtos pierādījumus, Birojs rosināja uzsākt kriminālvajāšanu pret vienu personu par kukuļa pieprasīšanu un pret otru personu par kukuļa apsolīšanu.
Lieta Nr.5.
SIA “Rīgas 1.slimnīca” amatpersona un Fiziska persona, kas ir Uzņēmuma pārstāvis vienojās par iepirkuma dokumentu viltošanu. 2019. gadā SIA “Rīgas 1.slimnīca” amatpersona organizēja iepirkumu par pakalpojumiem, kurus Uzņēmums izpildīja jau 2018. gadā, un vienojās ar divām Uzņēmuma Fiziskām personām īstenot noziedzīgu nodomu, kas vērsts uz pašvaldības budžeta līdzekļu pretlikumīgu iegūšanu 9495,73 euro apmērā. Izvērtējot iegūtos pierādījumus, Birojs rosināja uzsākt kriminālvajāšanu pret vienu personu par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, dokumentu viltošanu un krāpšanas mēģinājumu, pret otru personu par krāpšanas mēģinājumu un dokumentu viltošanu un pret trešo personu par krāpšanas mēģinājumu.

Biroja amatpersonas 2019. gadā izskatīja 652 iesniegumus, izvērtējot informāciju par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem. Pērn Biroja Kriminālprocesuālo izmeklēšanu pārvalde un Operatīvo darbību pārvalde kopumā uzsāka 237 resoriskās pārbaudes, kā arī pārskata periodā pabeidza 192 pārbaudes. Salīdzinot ar 2018. gadu, izskatīto iesniegumu skaits pieauga par 30,8%, uzsākto resorisko pārbaūžu skaits pieauga par 24,5% un pabeigto resorisko pārbaūžu skaits pieauga par 26,0%.

Pārskata periodā Biroja lietvedībā esošajos kriminālprocesos arestēti 19 nekustamie īpašumi, 5 zelta stieņi (svars 2,5 kg, aptuveni 100 000,00 *euro* vērtībā), automašīnas, kā arī nauda un vērtspapīri vairāk nekā 4,4 miljonu *euro* apmērā. Sešos kriminālprocesos pieņemti 39 lēmumi par aresta uzlikšanu finanšu līdzekļiem vai mantai, tai skaitā uzlikts arests finanšu līdzekļiem vai mantai ārzemēs. Izpildot citu valstu tiesiskās palīdzības lūgumus, uzlikts arests četru personu finanšu līdzekļiem vai mantai.

2019. gadā Birojā izpildei saņemti 53 ārvalstu tiesiskās palīdzības lūgumi no Francijas, ASV, Maltas, Ukrainas, Kazahstānas, Peru, Apvienotās Karalistes, Polijas, Krievijas, Vācijas, Spānijas, Mongolijas un Nīderlandes. Vairums no ienākošajiem tiesiskās palīdzības lūgumiem saņemti no valstīm, kas atrodas ārpus Eiropas Savienības. Pārskata periodā nodrošināta 70 Birojā saņemto ārvalstu tiesiskās palīdzības lūgumu izpilde, kas ir par 30% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Lai nodrošinātu pierādījumu iegūšanu un nostiprināšanu Biroja lietvedībā esošajos kriminālprocesos, 2019. gadā Biroja amatpersonas sagatavoja 19 tiesiskās palīdzības lūgumus nosūtīšanai uz ārvalstīm. Lielākā daļa no tiesiskās palīdzības lūgumiem sagatavoti nosūtīšanai Eiropas Savienības valstīm.

3.2. Valsts amatpersonu darbības kontrole

Birojs, lai nodrošinātu valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, kontrolē likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” (turpmāk – Interešu konflikta novēršanas likums) izpildi, kā arī citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanu.

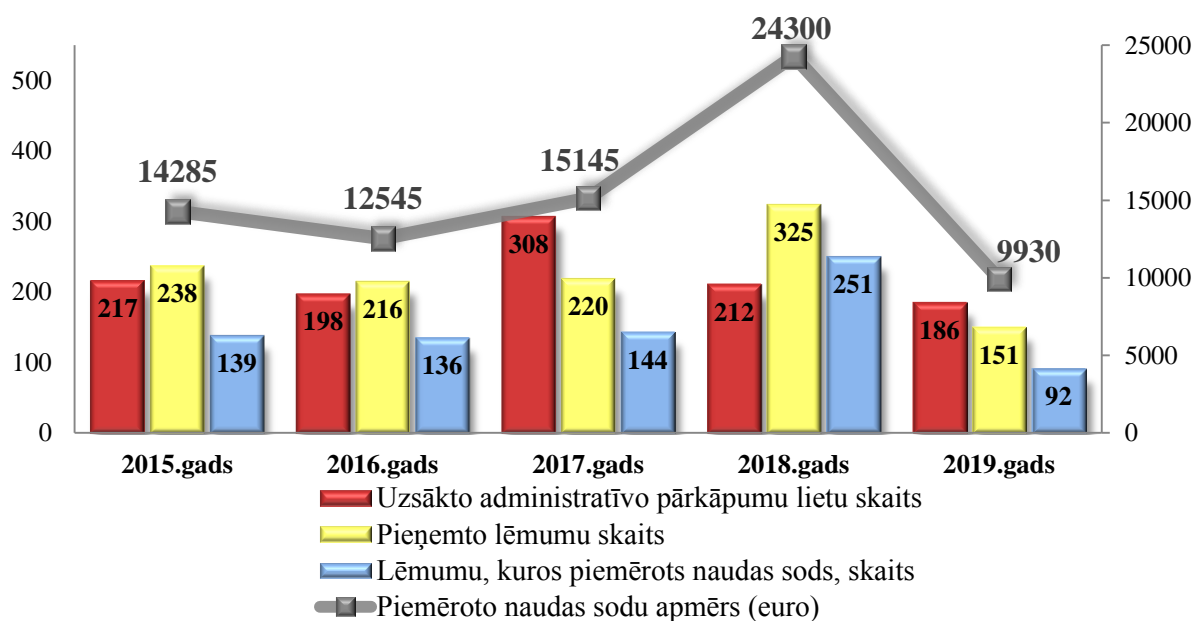
Veicot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteiktās funkcijas valsts amatpersonu darbības kontroles jomā, 2019. gadā Biroja amatpersonas par Interešu konflikta novēršanas likuma normu piemērošanu sniegušas 152 rakstiskus skaidrojumus, tādejādi veicinot izpratni par Interešu konflikta novēršanas likumā valsts amatpersonām noteiktajiem aizliegumiem un ierobežojumiem.

Pārskata periodā Biroja Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļa uzsāka 464, savukārt pabeidza 457 resoriskās pārbaudes. Salīdzinājumā ar 2018. gadu, pērn par 19% pieauga Birojā uzsākto resorisko pārbažu skaits, kā arī par 12% pieauga pabeigto resorisko pārbažu skaits.

Izskatot iesniegumus un sūdzības par valsts amatpersonu iespējamo darbību interešu konflikta situācijā, vienlaicīgi pārbaudīta šo valsts amatpersonu deklarācijās norādītā informācija, lai konstatētu, vai valsts amatpersonas ir ievērojušas Interešu konflikta novēršanas likumā noteiktos ierobežojumus, aizliegumus un pienākumus. Kopumā pārbaudītas 473 valsts amatpersonas, izvērtējot 623 valsts amatpersonas deklarācijās norādītās ziņas.

Par Interešu konflikta novēršanas likumā valsts amatpersonām noteikto ierobežojumu neievērošanu uzsāktas 186 lietvedības administratīvo pārkāpumu lietās, pieņemot 151 lēmumu, kā arī sagatavoti 69 lēmumi par atteikšanos uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā.

2019. gadā Birojs ar naudas sodu sodīja 92 valsts amatpersonas, kopumā piemērojot naudas sodu 9930,00 *euro* apmērā, savukārt, 42 valsts amatpersonām saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21. pantu izteikts mutvārdu aizrādījums. Pieņemtie lēmumi un uzliktie naudas sodi ir atspoguļoti 10. attēlā.

10. attēls. Pieņemto lēmumu skaits un soda naudas kopējais apmērs

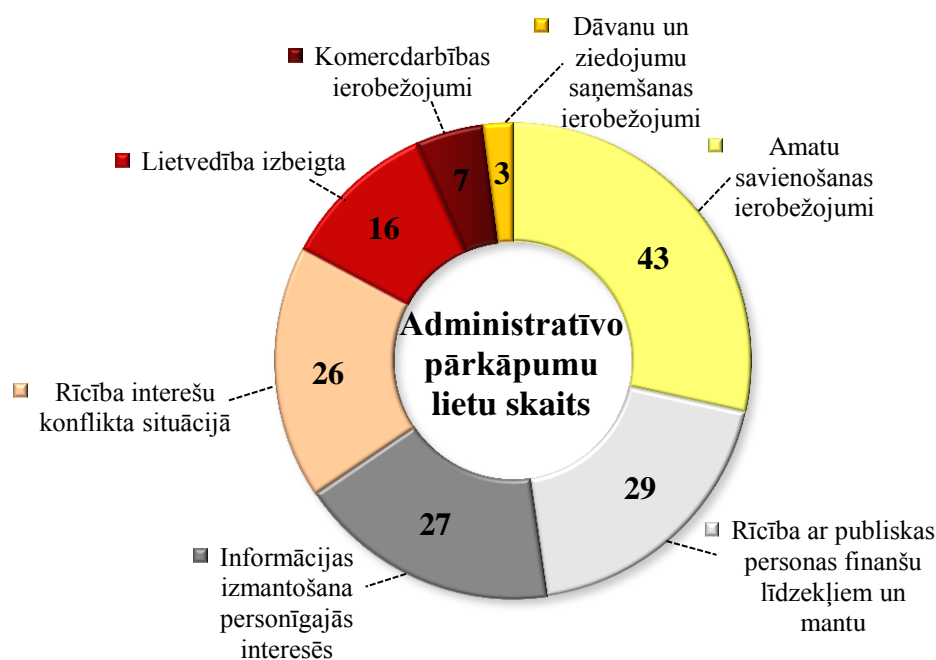
Pērn no Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas priekšnieka pieņemtajiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu lietās ir stājies spēkā 151 lēmums, administratīvi sodītās personas apstrīdēja 16 Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas priekšnieka lēmumus administratīvo pārkāpumu lietās Biroja priekšniekam, savukārt, pamatojoties uz saņemtajām sūdzībām, Biroja priekšnieks ir atcēlis divus Biroja Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas pieņemtos lēmumus. Pārskata periodā 9 gadījumos administratīvi sodītās personas pārsūdzēja tiesā Biroja priekšnieka lēmumus.

Pārskata gadā salīdzinājumā ar 2018. gadu ievērojami samazinājies Birojā pieņemto lēmumu skaits, kas izskaidrojams ar to, ka, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2019. gadā ievērojami mazāk konstatēti valsts amatpersonu – pašvaldības domju deputātu pārkāpumi, kas pieļauti, koleģiāli pieņemot pašvaldības domes lēmumus (piemēram, 2018. gadā ievērojamu skaitu no pieņemtajiem lēmumiem sastādīja izdevumu apstiprināšana pašvaldības budžetā attiecībā uz pašvaldības laikraksta izdošanu krievu valodā, piešķirot pašvaldības finanšu līdzekļus normatīvajos aktos neparedzētiem mērķiem).

2019. gadā visvairāk lēmumu par Interesu konflikta novēršanas likumā noteikto ierobežojumu pārkāpumiem bija saistīti ar valsts amatpersonas amata savienošanos ierobežojumu pārkāpumiem (43 lēmumi jeb 28,5%).

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī pērn vieni no biežāk konstatētajiem pārkāpumiem bija saistīti ar valsts amatpersonu rīcību ar publiskas personas finanšu līdzekļiem un mantu (29 lēmumi jeb 19,2%) un valsts amatpersonu dienesta pienākumu pildīšanai pieejamās informācijas izmantošanu personīgajās interesēs (26 lēmumi jeb 17,9%). Salīdzinot ar 2018. gadu, pērn samazinājies to valsts amatpersonu skaits, kuras Birojs ir saucis pie administratīvās atbildības par amata savienošanos ierobežojumu pārkāpumiem, rīcību ar publiskas personas finanšu līdzekļiem un mantu, kā arī informācijas, kas valsts amatpersonai ir pieejama pienākumu pildīšanai, izmantošanu personīgajās interesēs. Savukārt par rīcību

interestu konflikta situācijā 2019. gadā pie administratīvās atbildības Birojs ir saucis par 15% vairāk valsts amatpersonu nekā 2018.gadā. 11. attēlā ir apkopota informācija par pieņemto lēmumu sadalījumu pēc izdarītā pārkāpuma veida.

11. attēls. Pieņemto lēmumu sadalījums pēc izdarītā pārkāpuma veida

Pamatojoties uz Biroja pieņemtajiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu lietās, 97 valsts amatpersonas 2019. gadā valsts budžetā ir iemaksājušas administratīvo naudas sodu 9970,00 *euro* apmērā. Gadījumos, kad persona, kuru sauc pie administratīvās atbildības, ir guvusi ienākumus vai mantiskus labumus, un tas ir radījis tādu kaitējumu valsts pārvaldības kārtībai, kas ir novērtējams mantiskā izteiksmē, Birojs pieņem lēmumu par līdzekļu, kas gūti, pārkāpjot Interešu konflikta novēršanas likumā noteiktos ierobežojumus, atlīdzināšanu valstij. Pērn Birojs ir pieņēmis 7 lēmumus, lūdzot atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus par kopējo summu 18 283,19 *euro*.

Administratīvā procesa likumā un Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteikts par pienākumu valsts amatpersonai atmaksāt ienākumus, kuri gūti pārkāpjot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteiktās normas, kā rezultātā 2019.gadā divos gadījumos, noslēdzot administratīvos līgumus, panākta vienošanās par valstij nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu par kopējo summu 20 176,00 *euro*.

3.3. Politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kontrole

Birojs kontrolē politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildi un likumā noteiktajos gadījumos sauc vainīgās personas pie administratīvās atbildības, piemērojot sodu. Birojs apkopo un analizē informāciju par partiju iesniegtajiem gada pārskatiem, konstatētajiem pārkāpumiem to iesniegšanā un par normatīvajā aktā noteikto ierobežojumu neievērošanu. Pirms Saeimas, Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanām atbilstoši kompetencei Birojs kontrolē priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumu ievērošanu, savukārt pēc vēlēšanām veic politisko organizāciju (partiju) un to apvienību iesniegto vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju pārbaudi.

2019. gada 25. maijā Latvijā norisinājās Eiropas Parlamenta vēlēšanas, tādēļ pārskata periodā viens no Biroja prioritāriem uzdevumiem bija nodrošināt priekšvēlēšanu izdevumu apmēra un priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumu ievērošanas kontroli. Tās ietvaros apstrādāti 970 saņemtie paziņojumi par noslēgtajiem līgumiem par priekšvēlēšanu aģitācijas izvietojumu, labdarības un sponsorēšanas pasākumiem, kā arī veiktas izbaukuma pārbaudes, pretpārbaudes, tai skaitā veikta Biroja rīcībā esošo datu par priekšvēlēšanu tēriņiem salīdzināšana ar neatkarīgā monitoringa datiem.

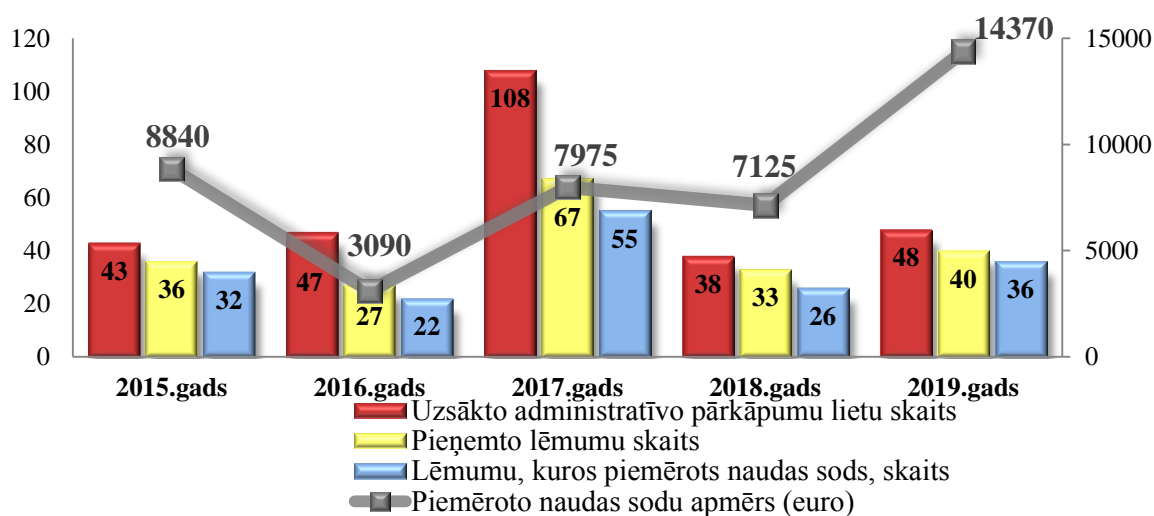
Vienlaikus organizēta partiju un trešo personu iespējamās slēptās kampaņas monitorēšana sociālajos tīklos, kā arī sekots Biroja lietotnes “Ziņo KNAB!” aktualitātēm. Birojs turpināja iepriekšējā gadā veiksmīgi uzsāktu sadarbību un informācijas apmaiņu ar tādiem sociālo tīklu uzņēmumiem kā Facebook un Google.

Pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām, Birojs rīkoja seminārus par priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumiem. Tāpat atskaites periodā sniegti 72 skaidrojumi par politisko organizāciju finansēšanas jautājumiem un Priekšvēlēšanu aģitācijas likumā ietverto regulējumu.

Pārskata periodā Birojs analizēja politisko partiju veiktos darījumus par kopējo summu 1 103 679,00 *euro* un trešo personu veiktos darījumus par kopējo summu 44 762,00 *euro*. Veicot iesniegumu un sūdzību pārbaudes, kas saistītas ar priekšvēlēšanu aģitācijas pārkāpumiem, pārskata periodā uzsāktas 77 resoriskās pārbaudes un līdz 2019. gada beigām pabeigtas 120 resoriskās pārbaudes.

Pārskata periodā, veicot kontroli par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma izpildi, Birojs publicēja 498 ziņojumus par ziedojumiem (dāvinājumiem), uzsākot pārbaudes, savukārt 627 ziņojumu pārbaudes pabeidza.

Par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma un Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma normu pārkāpumiem 2019. gadā Biroja amatpersonas ir uzsākušas 48 administratīvā pārkāpuma lietas pret politiskajām partijām un citām juridiskām un fiziskām personām, kas ir uz pusi vairāk nekā iepriekšējā gadā. Pārskata periodā ir pieņemti 40 lēmumi administratīvo pārkāpumu lietās, no kuriem 36 gadījumos ir piemērots naudas sods par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā un Priekšvēlēšanu aģitācijas likumā noteikto ierobežojumu pārkāpumiem kopsummā 14 370,00 *euro* apmērā. Pēdējos piecos gados pieņemtie lēmumi ir atspoguļoti 12. attēlā.

12. attēls. Pieņemto lēmumu skaits un soda naudas kopējais apmērs

Pērn 5 gadījumos administratīvi sodītās personas apstrīdēja Biroja priekšniekam Politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas priekšnieka lēmumus administratīvo pārkāpuma lietās, savukārt, pamatojoties uz saņemtajām sūdzībām, Biroja priekšnieks ir atcēlis vienu Biroja Politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas priekšnieka pieņemto lēmumu. Turklāt pārskata periodā 3 gadījumos administratīvi sodītās personas pārsūdzēja tiesā Biroja priekšnieka lēmumus, tomēr visos gadījumos minētie lēmumi ir atstāti spēkā.

Papildus 2019. gadā Birojs pieņēmis 7 lēmumus par pretlikumīgi saņemto finanšu līdzekļu atmaksāšanu valsts budžetā, uzdodot atmaksāt valsts budžetā kopsummā 24 368,44 *euro*. Pārskata periodā politiskās organizācijas (partijas) un citas juridiskās un fiziskās personas atbilstoši Biroja pieņemtajiem lēmumiem ir atmaksājušas valsts budžetā pretlikumīgi saņemto finansējumu 46 150,57 *euro* apmērā, kā arī brīvprātīgi valsts budžetā atmaksājušas finanšu līdzekļus 201,26 *euro* apmērā un piemērotos naudas sodus 9008,15 *euro* apmērā.

2019. gadā deviņām politiskajām partijām (Saskaņa sociāldemokrātiskā partija, "KPV LV" politiskā partija, Jaunā konservatīvā partija, Attīstībai/Par!, Latvijas Reģionu Apvienība, Nacionālā apvienība Visu Latvijai!-Tēvzemei un Brīvībai/LNNK, Zaļo un Zemnieku savienība, Jaunā VIENOTĪBA, PROGRESĪVIE) izmaksāts valsts budžeta finansējums kopsummā 631 640,81 *euro*.

2019. gada 14. novembrī veikti grozījumi "Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma" 7.¹ pantā, nosakot jaunu izmaksājamā valsts budžeta finansējuma apmēru un izmaksas veikšanas kārtību politiskajām partijām un to apvienībām. Valsts budžeta finansējumu piešķir politiskajai partijai vai partiju apvienībai, par kuru pēdējās Saeimas vēlēšanās nobalsojuši vairāk nekā divi procenti vēlētāju – 4,50 *euro* apmērā kalendārā gada laikā par katru iegūto balsi, 0,50 *euro* par katru iegūto balsi pēdējās Eiropas Parlamenta vēlēšanās un papildus 100 000,00 *euro* partijai, par kuru pēdējās Saeimas vēlēšanās nobalsojuši vairāk nekā pieci procenti vēlētāju. Saskaņā ar likumā noteikto kārtību valsts budžeta finansējumu izmaksā Latvijā reģistrētas kredītiestādes kontā, veicot maksājumus divas reizes gadā – līdz 15. janvārim un līdz 15. jūlijam.

Pārskata periodā izstrādāta un ieviesta Elektronisko datu ievades sistēma (EDIS), kuru politiskās partijas un partiju apvienības izmantos, lai iesniegtu informāciju par iestāšanās naudu, biedru naudu, saņemto un atpakaļ atskaitīto dāvinājumu, vēlēšanu ieņēmumiem un izdevumiem, kā arī gada pārskatu. EDIS lietošana tiks uzsākta (piekļuves tiesības tiks piešķirtas) 2020. gadā.

4. Personālpolitika un iekšējā kontrole

2019. gadā Birojs strādāja pēc pagājušajā gadā ieviestās, rūpīgi pārdomātas un uz analīzi balstītas jaunas iekšējās struktūras. Jaunizveidoto struktūrvienību darbs primāri vērsts uz noziedzīgu nodarījumu novēršanu, atklāšanu un izmeklēšanu, kā arī administratīvā pārkāpuma lietu izskatīšanu, vienlaikus īstenojot plānotos pretkorupcijas pasākumus.

Uz 2019. gada 31. decembri no Biroja 150 štata vietām bija aizpildītas 135 štata vietas. Birojs nodarbina 54 vīriešus un 81 sievieti. Pārskata periodā Birojā dienesta tiesiskās attiecības nodibinājušas 23 amatpersonas, bet dienesta attiecības izbeigušas 6 amatpersonas, kas ir viens no labākajiem amatpersonu (darbinieku) mainības rādītājiem Biroja darbības vēsturē.

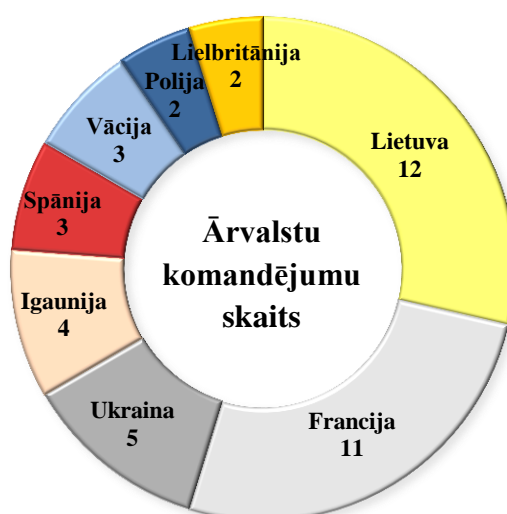
Birojs darbinieku atlasī organizē, izmantojot dažādas personāla atlasēšanas metodes. Obligātās prasības pretendentiem dienestam Birojā noteiktas Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā. Papildus tam personāla atlasēšanas procesā valsts drošības iestādes pārbauda kandidātu atbilstību likumā „Par valsts noslēpumu” noteiktajām prasībām, lai amatpersona varētu saņemt speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam. Pārskata periodā pilnveidoti Biroja iekšējie normatīvie akti, kas nosaka personāla atlasēšanas procedūras kārtību, fiziskās sagatavotības pārbaudes kārtību Biroja amatpersonām u.c.

Birojā nodarbinātajiem ir nodrošināta veselības apdrošināšana, nelaimes gadījumu apdrošināšana, pabalsti, kompensācijas un citu normatīvajos aktos paredzēto izdevumu segšana, tostarp 2019. gadā ir uzsākta izdienas piemaksu izmaksāšana.

Nemot vērā, ka 2019. gada 1. maijā, stājās spēkā Trauksmes celšanas likums, veiktas izmaiņas Biroja reglamentā un Biroja Stratēģiskās pārvaldes reglamentā, iekļaujot šo funkciju, kā rezultātā aktualizēti amatu apraksti.

Biroja amatpersonas 2019. gadā piedalījās 43 konferencēs, semināros, mācību un kvalifikācijas celšanas pasākumos par korupcijas novēršanas un apkarošanas, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, interešu konflikta, iepirkumu u.c. aktuālajām tēmām.

Tāpat 67 Biroja amatpersonas devās komandējumos Latvijā un 71 Biroja amatpersona devās komandējumos uz ārvalstīm – dalība konferencēs, dažādu starpinstitūciju un ārvalstu institūciju darba grupās, kā arī pieredzes apmaiņas braucienos (skat. 13. attēlu).

13. attēls. Biroja amatpersonu un darbinieku biežākie komandējumi uz ārvalstīm

Personāla vadības nodaļas funkciju efektīvākai izpildei tiek ieviesta personāla vadības sistēma "Horizon" un Biroja amatpersonu (darbinieku) pašapkalpošanās portāls "Hop". Šo programmrīku ieviešana sekmēs administratīvā sloga mazināšanu un veicinās personāla jautājumu aprites ātrāku norisi.

2019. gadā Birojā veikti 3 iekšējie auditi par personu datu aizsardzību, personāla vadību un noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanu. Lai veiktu atsevišķus uzlabojumus, auditu rezultātā Biroja struktūrvienībām izteikti 18 ieteikumi, no kuriem līdz 2019. gada beigām ieviesti 11 ieteikumi, kā arī pārskata perioda laikā ieviesti 2 ieteikumi no iepriekšējo periodu auditiem. Veikto auditu rezultātā konstatēts, ka iekšējā kontroles sistēma darbojas pietiekami efektīvi, lai nodrošinātu Biroja risku vadības, kontroles un pārvaldības pasākumu īstenošanu.

5. Biroja darbības stratēģijas izpilde

Pārskata periodā Birojs savā darbībā balstījās uz Biroja darbības stratēģijā 2018. –2019. gadam izvirzītajiem uzdevumiem un prioritātēm. Biroja darbības stratēģijas izpildes rezultātīvie rādītāji ir apkopoti 3. tabulā.

3. tabula. Rezultatīvie rādītāji

Mērķis	Rezultāts	2016 izpilde	2017 izpilde	2018 izpilde	2019 plāns	2019 izpilde	Komentārs
Mazināt korupcijas izplatības līmeni	Uzlabojas Korupcijas uztveres indekss (vērtējums 100 punktu sistēmā, kur "100" nozīmē "korupcijas nav")	57	58	58	61	56	Mērķis nav sasniegts. Analizējot pieejamo informāciju, konstatēts, ka korupcijas uztveres indekss veidojas, summējot datus no deviņiem atsevišķiem avotiem. Secināts, ka Latvijā jāturpina pilnveidot korupcijas novēršana un apkarošana, jāstiprina tiesu varu kapacitāte, jāveicina publiskās pārvaldes efektivitāte un caurskatāmība, t.sk. valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldība, ekonomiskās nevienlīdzības mazināšana, kā arī jāvairo sabiedrības neiecietību pret korupciju.
Paaugstināt valsts amatpersonu zināšanu līmeni par pretkorupcijas prasībām	Realizējot zināšanu pārbaudes testus izglītošanas pasākumos, pieaug to valsts amatpersonu skaits, kas labi pārzina pretkorupcijas prasības	84%	88%	86%	86%	87%	Mērķis ir sasniegts. Ir izstrādāti kvalitatīvi izglītojošie materiāli un valsts amatpersonu apmācības veic Biroja amatpersonas ar augstu kompetences līmeni normatīvo aktu piemērošanas skaidrošanā.

Mērķis	Rezultāts	2016 izpilde	2017 izpilde	2018 izpilde	2019 plāns	2019 izpilde	Komentārs
Atklāt un izmeklēt noziedzīgus nodarījumus	Konstatēti noziedzīgie nodarījumi	60	65	131	65	56	Mērķis nav sasniegts. Pārskata periodā Biroja amatpersonas kriminālvajāšanas uzsākšanai prokuratūrai nosūtījušas 15 kriminālprocesus un uzsākušas 47 kriminālprocesus. Birojā joprojām ir akūts izmeklētāju trūkums, tāpēc 2019.gadā uzsākot lielāku kriminālprocesu skaitu, nav iespējams palielināt kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīto kriminālprocesu skaitu.
	Biroja uzsāktu kriminālprocesu īpatsvars, kas nosūtīti kriminālvajāšanai un nav izbeigti prokuratūrā	92,9%	88,2%	91,7%	95%	100%	Mērķis ir sasniegts. Pārskata periodā prokuratūrā nav izbeigts neviens kriminālprocess, ko Birojs ir nosūtījis kriminālvajāšanas uzsākšanai.
	Birojā uzsāktu kriminālprocesu skaits pēc Biroja Operatīvo darbību pārvaldes sniegtās informācijas	6	11	17	14	30	Mērķis ir sasniegts. Biroja Operatīvo darbību pārvalde sniedz lielu ieguldījumu kriminālprocesu vispusīgā un efektīvā izmeklēšanā, darbojoties izmeklēšanas grupās un pildot procesuālos uzdevumus kriminālprocesos, tajā skaitā nodrošinot speciālās izmeklēšanas darbības.
Pieņemt likumīgus un pamatotus lēmumus politisko partiju finansēšanas kontroles jomā	Pārskata gadā spēkā atstāto Biroja lēmumu īpatsvars saistībā ar administratīvajiem pārkāpumiem un pretlikumīgu finanšu līdzekļu atmaksu, kas nav atcelti	100%	100%	100%	98%	97,5%	Pārskata periodā Biroja priekšnieks ir atcēlis vienu Politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas priekšnieka pieņemto lēmumu.
Mazināt naudas lomu un ietekmi politikā	Konstatētie pārkāpumi politisko partiju finansēšanā un aģitācijas veikšanā	26	66	33	25	40	Ņemot vērā, ka Latvijā 2019. gadā notika Eiropas Parlamenta vēlēšanas, Birojs nodrošināja operatīvu gan priekšvēlēšanu aģitācijas, gan politisko partiju finansēšanas uzraudzību.

Mērķis	Rezultāts	2016 izpilde	2017 izpilde	2018 izpilde	2019 plāns	2019 izpilde	Komentārs
Nodrošināt Biroja pieņemto lēmumu likumību un pamatotību valsts amatpersonu kontroles jomā	Biroja pieņemto lēmumu īpatsvars saistībā ar administratīvajiem pārkāpumiem korupcijas novēršanas jomā, kas nav atcelti	99,54%	98,3%	99,08%	98%	98,68	Pārskata periodā Biroja priekšnieks ir atcēlis divus Administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļas priekšnieka pieņemtos lēmumus.
Veikt valsts amatpersonu kontroli interešu konfliktu novēršanas jomā	Biroja pieņemtie lēmumi par Interešu konflikta novēršanas likuma normu pārkāpumiem	263	297	325	255	151	Pārskata gadā ir ievērojami samazinājies Birojā pieņemto lēmumu skaits, kas izskaidrojams ar to, ka salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2019. gadā nav saņemtas ziņas par iespējamiem valsts amatpersonu pārkāpumiem, kolektīvi balsojot par tādiem jautājumiem, kā izdevumu apstiprināšana pašvaldības budžetā attiecībā uz pašvaldības laikraksta izdošanu krievu valodā, piešķirot pašvaldības finanšu līdzekļus normatīvajos aktos neparedzētiem mērķiem, kā arī pašvaldības domes deputātu atalgojuma noteikšana, nosakot pašvaldības deputātiem darba samaksu, kas pārsniedz normatīvajos aktos noteikto.
	Izvērtēto valsts amatpersonu deklarāciju skaits (valsts amatpersonu skaits)	872	1190	783	950	473	Mērķis nav sasniegts, jo pērn Birojs saņēma mazāk sūdzību un iesniegumu par valsts amatpersonu izdarītajiem pārkāpumiem interešu konflikta novēršanas jomā.

6. Budžeta līdzekļu izlietojums

Birojam 2019. gadā piešķirtais valsts budžeta finansējums bija 6 451 313 *euro*, papildus tam Birojs saņēma finansējumu no valsts budžeta programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" 217 876 *euro* apmērā drošības pasākumu nodrošināšanai, materiāli tehnisko līdzekļu iegādei un Administratīvās apgabaltiesas sprieduma izpildei. Biroja kapacitātes stiprināšanai 2019. gadā Norvēģijas finanšu instrumenta ietvaros apstiprināts prioritārs pasākums 350 000 *euro* apmērā. Papildus tam pārskata gadā Birojs saņēma finansējumu no Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas fonda 52 970 *euro* apmērā, lai veiktu Biroja tehniskā nodrošinājuma uzlabošanu, kā arī sedza papildus izdevumus, samazinot iepriekšējā gada maksas pakalpojumu naudas līdzekļu atlikumu par 23 800 *euro*. Budžeta līdzekļu izlietojums atspoguļots 4.tabulā, kura aizpildīta saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 5. maija noteikumu Nr. 413 "Noteikumi par gada publiskajiem pārskatiem" pielikumu.

4. tabula. Budžeta līdzekļu izlietojums

Nr. p. k.	Finansiālie rādītāji	2018. gadā (faktiskā izpilde, <i>euro</i>)	2019. gadā	
			apstiprināts likumā (<i>euro</i>)	faktiskā izpilde (<i>euro</i>)
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	5 863 266	6 451 313	6 451 313
1.1.	dotācijas	5 839 466	6 398 343	6 398 343
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	–	–	–
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	–	–	–
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	–	–	–
1.5.	valsts budžeta transferti	23 800	52 970	52 970
2.	Izdevumi (kopā)	5 644 485	6 475 113	6 462 461
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	5 523 890	6 254 557	6 249 510
2.1.1.	kārtējie izdevumi	5 045 742	5 615 117	5 610 072
2.1.2.	procentu izdevumi	–	–	–
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	470 728	631 642	631 641
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	7 419	7 798	7 798
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	–	–	–
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	120 596	220 556	212 951

GODS PĀR VARU!